

26 Polska Bolesława Chrobrego

WYMAGANIA WYNIKAJĄCE Z PODSTAWY PROGRAMOWEJ

V. Polska w okresie wczesnopiastowskim. Uczeń:

3) charakteryzuje rozwój monarchii Bolesława Chrobrego.

CELE LEKCJI

Uczeń:

ZNA

- daty: 997, 1000, 1002–1018, 1004, 1018, 1025,
- postacie: Bolesława Chrobrego, biskupa Wojciecha, Ottona III,
- decyzje dotyczące organizacji kościelnej w Polsce podjęte przez papieża.

ROZUMIE

- pojęcia: Prusowie, wyprawa misyjna, zjazd gnieźnieński, wojna podjazdowa,
- przyczyny, które skłoniły księcia Bolesława do zorganizowania wyprawy misyjnej do Prus,
- znaczenie zjazdu gnieźnieńskiego dla rozwoju organizacji kościelnej i państwowej,
- rolę i znaczenie drużyny książęcej.

POTRAFI

- przedstawić przebieg i skutki wyprawy misyjnej biskupa Wojciecha,
- opowiedzieć o zjeździe gnieźnieńskim,
- wskazać na mapie arcybiskupstwo i biskupstwa utworzone w Polsce w 1000 r.,
- ocenić skutki zjazdu gnieźnieńskiego,
- przedstawić przyczyny, przebieg i skutki wojen polsko-niemieckich w latach 1002–1018,
- wskazać na mapie tereny podbite przez Bolesława Chrobrego,
- przedstawić wygląd i uzbrojenie wojownika należącego do drużyny książęcej,
- przedstawić przyczyny, przebieg i skutki wyprawy na Kijów,
- przedstawić okoliczności koronacji królewskiej Bolesława Chrobrego,
- ocenić polityczne znaczenie koronacji,
- ocenić dokonania Bolesława Chrobrego.

CZAS ZAJĘĆ

1 godzina lekcyjna (2 godziny lekcyjne).

I. Wprowadzenie

Podajemy temat i cele lekcji.

Prosimy uczniów o przypomnienie okoliczności, w jakich powstało państwo polskie. Zwracamy uwagę, że decyzja Mieszka o przyjęciu chrztu jest wydarzeniem, którego skutki odczuwamy do dnia dzisiejszego. W dziejach Polski można znaleźć wiele innych wydarzeń, których skutki wpłynęły na dalsze losy państwa. Takie wydarzenie nastąpiło też za panowania Bolesława Chrobrego, który był synem i następcą Mieszka.

II. Rozwinięcie

Przedstawiamy okoliczności przejścia władzy przez Bolesława oraz wyjaśniamy, dlaczego uzyskał przydomek Chrobry. Zwracamy też uwagę na główne cele, jakie na początku panowania postawił sobie młody władca.

Rozdajemy karty pracy i wyjaśniamy uczniom, że wydarzenie, które zostało wpisane na widocznych tam schematach, będziemy rozpatrywali z trzech punktów widzenia: księcia Bolesława, biskupa Wojciecha oraz cesarza Ottona III.

Prosimy uczniów, aby zapoznali się z podrozdziałami *Wyprawa św. Wojciecha* (s. 142) oraz *Zjazd gnieźnieński* (s. 143), a następnie uzupełnili schematy.

Po wykonaniu przez uczniów zadania prosimy chętne osoby o odczytanie zapisanych informacji w rubrykach dotyczących przyczyn i skutków wyprawy biskupa Wojciecha. Następnie inicjujemy dyskusję (materiały dla nauczyciela) wokół zmiany pozycji państwa polskiego w polityce międzynarodowej w związku ze zjazdem gnieźnieńskim i planami politycznymi cesarza Ottona III.

Wskazujemy na mapie Polski pierwszych Piastów siedziby arcybiskupstwa i biskupstw utworzonych w 1000 r.

W kolejnej części zajęć, wspierając się mapą *Zmiany terytorialne, lata 1002–1025* (*Mapa interaktywna. Historia Polski*) (komentarz do lekcji) lub mapą ścienną obejmującą ten okres, przedstawiamy przyczyny, przebieg i skutki wojen polsko-niemieckich w latach 1002–1018 oraz wypraw Chrobrego do Czech i na Ruś Kijowską.

Zwracamy uwagę na polityczne okoliczności, które skłoniły Bolesława Chrobrego do wystąpienia przeciw cesarstwu oraz na ewolucję celów, które przyświecały działaniom polskiego władcy na początku konfliktu z cesarstwem i w jego późniejszym etapie. Charakteryzujemy sposób prowadzenia działań zbrojnych przez Polaków i wskazujemy, że był on jednym z głównych czynników, które zadecydowały o ostatecznym sukcesie polskiego władcy.

W ramach uzupełnienia wykładu związanego z podbojami organizowanymi przez Bolesława Chrobrego zachęcamy uczniów do analizy infografiki przedstawiającej uzbrojenie członków drużyny książęcej w czasach pierwszych Piastów (s. 145). Analizę ilustracji możemy wzbogacić krótkim wykładem obrazującym pozycję drużyny w państwie pierwszych Piastów i jej relację z władcą.

Informując uczniów o pozycji drużyny w państwie Piastów, możemy się odwołać do tekstów źródłowych obrazujących rolę wojska w państwie Mieszka i Bolesława Chrobrego, a także informujących o jego liczebności. Możemy też zwrócić uwagę

na zjawisko wykorzystywania przez władców najemników (np. wikingów), których istnienie w drużynie książęcej potwierdzają wyniki prowadzonych badań archeologicznych.

W dalszej części zajęć wspólnie z uczniami uzupełniamy mapę w ćwiczeniu 2 (zeszyt ćwiczeń, s. 61).

Korzystając z informacji z podrozdziału *Król Bolesław Chrobry* (s. 146) oraz ilustracji (s. 147), omawiamy okoliczności koronacji Bolesława Chrobrego oraz podkreślamy jej historyczne i polityczne znaczenie.

Omawiając koronację Bolesława Chrobrego i związaną z nią symbolikę, możemy przypomnieć okoliczności, w jakich znalazła się w Polsce kopia włóczni św. Maurycego. Wyjaśniamy symboliczne znaczenie tego przedmiotu i rolę, jaką odgrywał on w okresie rządów Bolesława Chrobrego.

III. Podsumowanie

Metodą rankingu diamentowego (materiały dla nauczyciela) ► oceniamy dokonania Bolesława Chrobrego.

Metody kontroli

Ćwiczenie 3 (zeszyt ćwiczeń, s. 61).

Praca domowa

Ćwiczenie 1 (zeszyt ćwiczeń, s. 60).

Materiały dla nauczyciela

Dyskusja

Metoda polegająca na wymianie zdań lub poglądów na dany temat między nauczycielem a uczniami lub między uczniami. Punktem wyjścia dyskusji jest odmiennosc stanowisk osób (obozów) biorących w niej udział, natomiast jej celem – znalezienie rozwiązania, które będzie możliwe do zaakceptowania przez wszystkie strony uczestniczące w dyskusji.

Stosowanie tej metody umożliwi porządkowanie, systematyzowanie i utrwalanie zdobytej wiedzy, a także wzbogacanie jej o nowe elementy. Ponadto pozwala ona na doskonalenie umiejętności budowania dłuższej wypowiedzi ustnej, uczy właściwej argumentacji, obrony własnego stanowiska oraz krytycznego myślenia. Z kolei aspekt wychowawczy dyskusji polega na budowaniu odpowiednich relacji między rozmówcami – liczenia się z opinią drugiej osoby, uznawania argumentów strony przeciwnej, jeśli są słuszne, czy lepszego rozumienia innych.

Duże znaczenie dla właściwego przebiegu dyskusji ma prowadząca ją osoba. Do jej zadań należy zaproponowanie zasad, na jakich odbywać się będzie wymiana poglądów, egzekwowanie tych zasad, kierowanie przebiegiem dyskusji, udzielanie głosu uczestnikom, podsumowanie pojawiających się ustaleń oraz sformułowanie ostatecznych wniosków.

Zasady poprawnie prowadzonej dyskusji:

- nieprzerywanie sobie wypowiedzi,
- wzajemne słuchanie się uczestników,
- przestrzeganie określonych ram czasowych wypowiedzi,
- atakowanie problemu, a nie przeciwnika,
- dopuszczanie do głosu innych uczestników.

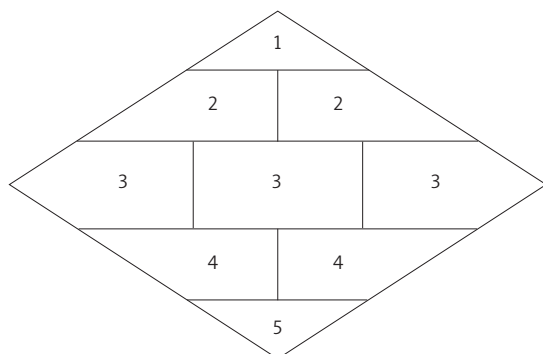
Ranking diamentowy

Metoda służąca hierarchizacji, czyli szeregowaniu informacji ze względu na ich ważność, a także pozwalająca na określanie istniejących między nimi zależności. Umożliwia ona doskonalenie umiejętności krytycznego myślenia, analizy, prezentacji i obrony własnego stanowiska. Uczy też efektywnego porozumiewania się, negocjowania, akceptacji innego niż własny punktu widzenia oraz doboru odpowiednich argumentów w dyskusji.

Przebieg pracy

1. Nauczyciel dzieli klasę na grupy i przedstawia problem do rozwiązania.
2. Uczniowie dyskutują nad możliwymi odpowiedziami, a następnie dokonują ich hierarchizacji pod względem ważności.
3. Uszeregowane propozycje przybierają formę graficzną (w postaci diamentu).
4. Grupy prezentują efekty swojej pracy, wskazując też na zależności istniejące między poszczególnymi odpowiedziami.

Schemat rankingu diamentowego

1 – informacja najważniejsza
5 – informacja najmniej ważna

Komentarz do lekcji

Mapy obrazujące zmiany terytorialne państwa polskiego w różnych okresach historycznych, w tym podręczniku przywoływane jako *Mapa interaktywna. Historia Polski*, pochodzą z zasobów Gdańskiego Wydawnictwa Oświatowego. Możliwość korzystania z tych map jest uwarunkowana wykupieniem rocznego dostępu: <http://mapahistoryczna.gwo.pl/>.